

Kovács András Ferenc

Kavafisz-átiratok

Thamürasz sírja Antiokheiában

*Az elvakult, süket, némult lélekkel harsogó világban se lát,
se hall, se szól – s nem ért, nem érez immár
a hajdan égi lény... Szellemtelen, fonák, kifordult emberek
közt éltem, vágyakoztam, s szeretni tudtam én, a korinthuszi
Akhratosz fia, én Thamürasz, a költő és zeneszerző –
itt voltam, írtam hasztalan, s zengtem hiába én is,
miképp sok más művész a szépségre közömbös, vak Antiokheiában.
Városhoz és világhoz csak sikerült hasonulnom a kételyeimmel –
vak lettem, földsüket, s most némulok visszhangtalan sötétben.*

(1913. január 22.)

Mithridatész idejében

*Ifjú a büszke Szinópében, s még Amiszoszbán sem termett
nála külön, s nem akadt szebb sem a pontoszi partvidéken az
örmény, perzsa, görög fiúk közt, akiket Pothosz égi vágyra
szánt – egy sem volt Helenoszhoz, Adrasztoz bölcs fiához, fogható
sem borozáskor, sem kiművelt beszédben. Tán egyszer fecsegett csak:
szűkebb baráti körben vacsorázván megeresztett egy félelmetes élcet,
egy dögletes poént Eupatórról s egyszersmind Dionüszoszról,
a részeg dölyf hatalmi s egyszersmind Isteni mámoráról.
Másnapra már besúgták – harmadnap megfojtatta düihében Mithridatész.*

(1916. március)

Thermódón

*„... mint mondják, egy kis folyó környékünkön,
Khairóneiánál, amely a Képhiszoszba ömlik. Ilyen
nevű folyót mi azonban most nem ismerünk, de
lehetséges, hogy a mostani Haimónt akkor
Thermódónnak hívták. Ez a folyócska ugyanis
Héraklész szentélye mellett folyik el, ahol
a görögök táboroztak. Azt gondolom, hogy a csata
után sok véres holttest töltötte meg a folyó
medrét, és ezért változott meg a neve.”*

(Plutarkhosz: Démoszthenész élete)

*Csak ők, kiket nem ért, lenéz, s kigúnyol most Philipposz.
Csak ők, az illatos fiúk, a csatára díszítettek.
Csak ők, a bajban hadra kelt, kikent-kifent
piperkőcök, puhányok, taknyádi, ifjú bugrisok,
szümpozsionhoz illőbb, lány, szűzies legénykéek,
olajtól fénylők, tán kicsit törekenyek...
Frissen toborzott, döntő ütközetre túl kinyalt,
túl zsenge testű, arcra szép ephéboszok –
a dárda túl nehéz nekik, sikált sisakjuk tündököl,
a pajzsuk súlyos, kardjuk új, nem vérözönben edzett,
s mellvértjük is vakít, nem elkopott, nem háborúdba horpadt!
Mégfutnak majd ezek, ha támadunk a Thermódón folyónál!
Csak ők, kiket kigúnyolt a vén, gonosz Philipposz –
a szemtelen Thébai s a gögösebb Athén színe-virága.*

*Csak ők (a szép, leszólt fiúk) mertek csatába szállni:
küzdöttek is keményen s dicsőn Khairóneiánál...
Ők voltak aznap férfiak, hősök, derék hellének,
kik Hellászért csatáztak Philipposzal s fiával.
Ők voltak bátrak aznap, Metageitnión havában,
harcban meg egy se hátrált – elhullt az áttörésben
a hű athéni hadtest s a szent sereg Thébaiból.
Szemből kapott sebet mind, szemből kapott sebet csak,
s egy szálig ottveszett mind... Gyalázta, szidta őket
holtukban is Philipposz – tombolt, csúfolta őket,
mert félt a vén Philipposz a vérző Thermódónnál.*

(1927. november 19.)

**Kimón, Learkhosz fia,
huszonkét éves egyetemista,
görög bölcsészhallgató (Kürénében)**

„Boldogságom teljében ragadott el a Végzet.
Hermotelésznek voltam hűséges, igaz barátja.
Utolsó napjaimban, habár nagyon nyugodtnak
mutatkozott előttem, megéreztem – gyakorta
könnyek gyűltek szemébe... Azt hitte, elszunnyadtam,
s egy pillanatra, szinte örülten, összeomlott,
leroskadt vánkosomhoz... Mindketten egyidősek
voltunk, még ifjak – éppen huszonhármát töltöttünk.
A Sors elárul úgyis. Egy másik szenvedély tán
gyorsan Hermotelészt is elvette volna tőlem.
Jobb, hogy meghaltam. Immár örökké tart szerelmem.”

Marülosz ez a sírvers – Arisztodémosz sarja volt,
s elhunyt Alexandriában, tán egy hónapja... Tegnap
hozták nekem, kimondhatatlan bánat szakadt szívemre,
amikor kézhez vettem én, Kimón, az unokaöccse.
A vers szerzője küldte – költő, egy ismerősöm.
Elküldte, mert csak annyit tudott, hogy rokonom volt
Marülosz – semmi többet. Mély szomorúság tölt el,
hogy így eltűnt Marülosz. Testvérként együtt nőttünk
föl, fáj a lelkem érte. És hirtelen, korán jött
halála eltörölt most minden dühöt, haragvást...

Még a harag nyomát is bennem – Marülosz ellen,
bár ő rabolta tőlem el Hermotelész szerelmét.
És ha Hermotelész most ismét rám vágyakozna,
mint rég, úgy már sosem lesz. Jól ismerem természetem
meg furcsa lelki alkatom. Marülosz árnya folyton
kísértőn állna köztünk – örökre. Mintha hallanám
hogy szól hozzám: „Remélem, most már elégedett vagy.
Látod, megint tiéd lett, Kimón, hisz így akartad.
Már nincs okod haragra ellenem, s ha volt is, végleg eltűnt.”

(1928)